

Daniel 3

Cei trei în cuptorul cu foc

Sfințirea chipului din valea Dura

¹Împăratul Nebucadnețar a făcut un chip de aur, înalt de șasezeci de coți și lat de șase coți. L-a ridicat în valea Dura, în ținutul Babilonului. ²Împăratul Nebucadnețar a poruncit să cheme pe dregători, pe îngrijitori și pe cârmuitori, pe judecătorii cei mari, pe vistiernici, pe legiuitori, pe judecători, și pe toate căpeteniile ținuturilor, ca să vină la sfințirea chipului, pe care-l înălțase împăratul Nebucadnețar. ³Atunci dregătorii, îngrijitorii și cârmuitorii, judecătorii cei mari, vistiernicii, legiuitorii, judecătorii, și toate căpeteniile ținuturilor, s-au strâns la sfințirea chipului pe care-l înălțase împăratul Nebucadnețar. S-au așezat înaintea chipului pe care-l înălțase Nebucadnețar. ⁴Iar un crainic a strigat cu glas tare: „Iată ce vi se poruncește, popoare, neamuri, oameni de toate limbile! ⁵În clipa când veți auzi sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, cimpoiului, și a tot felul de instrumente de muzică, să vă aruncați cu fața la pământ, și să vă închinați chipului de aur, pe care l-a înălțat împăratul Nebucadnețar. ⁶Oricine nu se va arunca cu fața la pământ și nu se va închina, va fi aruncat chiar în clipa aceea în mijlocul unui cuptor aprins.” ⁷De aceea, în clipa când au auzit toate popoarele sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, și a tot felul de instrumente de muzică, toate popoarele, neamurile, oamenii de toate limbile s-au aruncat cu fața la pământ și s-au închinat chipului de aur pe care-l înălțase împăratul Nebucadnețar.

Refuzul celor trei de a se închina chipului

⁸Cu prilejul acesta, și în aceeași vreme, câțiva Haldei s-au apropiat și au pârât pe Iudei. ⁹Ei au luat cuvântul și au zis împăratului Nebucadnețar: „Să trăiești veșnic, împărate! ¹⁰Ai dat o poruncă, după care toți cei ce vor auzi sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, cimpoiului și a tot felul de instrumente de muzică, vor trebui să se arunce cu fața la pământ, și să se închine chipului de aur; ¹¹și după care, oricine nu se va arunca cu fața la pământ, și nu se va închina, va fi aruncat în mijlocul unui cuptor aprins. ¹²Dar, sunt niște Iudei, cărora le-ai dat în grijă trebile ținutului Babilonului, și anume Șadrac, Meșac și Abed-Nego, oameni cari nu țin seama deloc de tine, împărate. Ei nu slujesc dumnezeilor tăi, și nu se închină chipului de aur pe care l-ai înălțat tu!” ¹³Atunci Nebucadnețar, mâniat și plin de urgie, a dat poruncă să aducă pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego. Și oamenii aceștia au fost aduși îndată înaintea împăratului. ¹⁴Nebucadnețar a luat cuvântul, și le-a zis: „Înadins oare, Șadrac, Meșac și Abed-Nego,

nu slujiți voi dumnezeilor mei, și nu vă închinați chipului de aur, pe care l-am înălțat?¹⁵ Acum fiți gata, și în clipa când veți auzi sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, cimpoiului și a tot felul de instrumente, să vă aruncați cu fața la pământ, și să vă închinați chipului pe care l-am făcut; dacă nu vă veți închina lui, veți fi aruncați pe dată în mijlocul unui cuptor aprins! Și care este dumnezeul acela, care vă va scoate din mâna mea?”¹⁶ Șadrac, Meșac și Abed-Nego au răspuns împăratului Nebucadnețar: „Noi nu avem nevoie să-ți răspundem la cele de mai sus.”¹⁷ Iată, Dumnezeul nostru, căruia îi slujim, poate să ne scoată din cuptorul aprins, și ne va scoate din mâna ta, împărate.¹⁸ Și chiar de nu ne va scoate, să știi, împărate, că nu vom sluji dumnezeilor tăi, și nici nu ne vom închina chipului de aur, pe care l-ai înălțat!”

Cei trei aruncați în cuptorul aprins

¹⁹La auzul acestor cuvinte, Nebucadnețar s-a umplut de mânie, și și-a schimbat fața, întorcându-și privirea împotriva lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego. A luat din nou cuvântul, și a poruncit să încălzească de șapte ori mai mult cuptorul, de cum se cădea să-l încălzească.²⁰ Apoi a poruncit unora din cei mai voinici ostași din oștirea lui să lege pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego, și să-i arunce în cuptorul aprins.²¹ Oamenii aceștia au fost legați cu izmenele, cămășile, mantalele și celelalte haine ale lor, și aruncați în mijlocul cuptorului aprins.²² Fiindcă porunca împăratului era aspră și cuptorul era neobișnuit de încălzit, flacăra a ucis pe toți oamenii, cari aruncaseră în el pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego.²³ Dar acești trei oameni: Șadrac, Meșac și Abed-Nego, au căzut legați în mijlocul cuptorului aprins.

Minunea

²⁴Atunci împăratul Nebucadnețar s-a înspăimântat, și s-a sculat repede. A luat cuvântul, și a zis sfinților săi: „N-am aruncat noi în mijlocul focului trei oameni legați?” Ei au răspuns împăratului: „Negreșit, împărate!”²⁵ El a luat iarăși cuvântul și a zis: „Ei bine, eu văd patru oameni umblând slobodi în mijlocul focului, și nevătămați; și chipul celui de al patrulea seamănă cu al unui fiu de dumnezei!”²⁶ Apoi, Nebucadnețar s-a apropiat de gura cuptorului aprins, și, luând cuvântul, a zis: „Șadrac, Meșac și Abed-Nego, slujitorii Dumnezeului celui Prea Înalt, ieșiți afară și veniți încoace!” Și Șadrac, Meșac și Abed-Nego au ieșit din mijlocul focului.²⁷ Dregătorii, îngrijitorii, cârmuitorii, și sfinții împăratului s-au strâns și au văzut că focul nu avusese nici o putere asupra trupului acestor oameni, că nici perii capului lor nu se părăiseră, hainele le rămăseseră neschimbate, și nici măcar miros de foc nu se prinsese de ei.

Răspunsul lui Nebucadnețar

²⁸Nebucadnețar a luat cuvântul, și a zis: „Binecuvântat să fie Dumnezeul lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego, care a trimis pe Îngerul Său și a izbăvit pe slujitorii Săi cari s-au încrezut în El, au călcat porunca împăratului și și-au dat mai degrabă trupurile lor decât să slujească și să se închine altui dumnezeu decât Dumnezeului lor!”²⁹ Iată acum porunca pe care o dau: orice om, din orice popor, neam sau limbă ar fi, care va vorbi rău de Dumnezeul lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego, va fi făcut bucăți, și casa lui va fi

prefăcută într-un morman de murdării, pentru că nu este niciun alt dumnezeu, care să poată izbăvi ca El”.³⁰ După aceea, împăratul a înălțat pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego la mare cinste, în ținutul Babilonului (Dan. 3:1-30).

3:1-7 Sfințirea chipului din valea Dura

În capitolul 2 ni se spune că, în visele care i-au tulburat somnul și gândurile lui Nebucadnețar, acesta a văzut un chip „foarte mare și de o strălucire nemaipomenită” (2:31), care stătea în picioare înaintea împăratului. În capitolul 3, avem relatat un alt eveniment legat tot de un chip foarte mare și de o strălucire nemaipomenită, înălțat de data aceasta de către Nebucadnețar în valea Dura. Textul nu precizează ce legătură istorică există între visul lui Nebucadnețar din capitolul 2 și chipul de aur înălțat de el. Din punct de vedere literar însă, este imposibil să nu facem legătură între cele două evenimente, ele fiind juxtapuse în mod intenționat de către autor. Am putea deci afirma că autorul a alăturat cele două evenimente pentru a sugera că acest chip ar fi putut fi înălțat de Nebucadnețar în urma și sub influența visului pe care l-a avut sau ca răspuns la el.⁴⁸ Asemenea chipului din visul său, și chipul din valea Dura era foarte mare – avea aproximativ douăzeci de metri înălțime și doi metri lățime – și avea o strălucire nemaipomenită. Conform celor afirmate de Edward Young, unii exegeți au încercat să facă o legătură între căderea Ierusalimului în cel de-al optsprezecelea an al lui Nebucadnețar (586/587 î.Hr.) și înălțarea acestui chip.⁴⁹ Deși nu există dovezi clare pentru o astfel de datare a evenimentelor din acest capitol, căderea Ierusalimului și dărâmarea Templului ar fi putut constitui o bună ocazie pentru Nebucadnețar ca să-și slăvească propria sa putere, precum și suveranitatea dumnezeilor săi, care, aparent, s-au dovedit superiori Dumnezeului lui Daniel.

Atunci când Daniel a interpretat visul lui Nebucadnețar, el a precizat faptul că Domnul Dumnezeu a fost Acela care a dat împăratului „împărăție, putere bogăție și slavă”. „El ți-a dat în mâni – continuă Daniel – ori unde locuiesc ei, pe copiii oamenilor, fiarele câmpului și păsările cerului, și te-a făcut stăpân peste toate acestea: tu ești capul de aur” (2:37-38). Faptul că mesajul a fost clar și la obiect rezultă din răspunsul pe care l-a dat Nebucadnețar. El a recunoscut suveranitatea Dumnezeului lui Daniel: „Cu adevărat, Dumnezeul vostru este Dumnezeul dumnezeilor și Domnul împăraților” (2:47). Dar lucrul acesta nu pare să-i fi potolit mândria și dorința de mărire, fapt ce rezultă clar atât din evenimentele acestui capitol, cât și din cele relatate în capitolul 4. Conform profețiilor făcute de Ieremia

⁴⁸ „Hypolit (2:15) sugerează că ideea unui chip a fost indusă de visul din capitolul 2. Atunci când Daniel l-a identificat pe împărat cu capul de aur al chipului, împăratul s-a umflat de mândrie și a decis să ridice chipul de aur. Astfel, imaginea îl reprezenta pe Nebucadnețar-zeificat (același lucru îl afirmă și Ieronim: „*Up ipse adoretur in statua*”, (Edward Young, *Daniel*, p. 83).

⁴⁹ În încercarea de a lega ridicarea chipului din valea Dura de căderea Ierusalimului, LXX datează evenimentul din Daniel 3 în anul al optsprezecelea al domniei lui Nebucadnețar, deci în anul căderii Ierusalimului (vezi Edward Young, *op.cit.*, p. 83).

încă în primul an al domniei lui Nebucadnețar, împărăția acestuia avea să se prăbușească din pricina mândriei lui:

²⁹Chemați împotriva Babilonului pe arcași, voi toți cari încordați arcu! Tăbărăți în jurul lui, ca nimeni să nu scape, răsplătiți-i după faptele lui, faceți-i întocmai cum a făcut și el! Căci s-a semețit împotriva Domnului, împotriva Sfântului lui Israel!...
³¹Iată, am necaz pe tine, îngâmfațule! zice Domnul, Dumnezeul oștirilor; căci ți-a sosit ziua, vremea pedepsirii tale! ³²Îngâmfațul acela se va poticni și va cădea, și nimeni nu-l va ridica, voi pune foc cetăților lui, și-i va mistui toate împrejurimile (...) ³⁵Sabia împotriva Haldeilor! – zice Domnul – împotriva locuitorilor Babilonului, împotriva căpeteniilor și înțelepților lui! ³⁶Sabia împotriva proorocilor minciunii, ca să ajungă ca niște oameni fără minte! Sabia împotriva vitejilor lui, ca să rămână încremeniți! ³⁷Sabia împotriva cailor și carelor lui, împotriva oamenilor de tot felul cari sunt în mijlocul lui, ca să ajungă ca femeile! Sabia împotriva vistierilor lui, ca să fie jefuite! ³⁸Seceta peste apele lui, ca să sece! Căci este o țară de idoli, și au înnebunit cu idoli lor (Ier. 50:29-38, s.n.).

„Am voit să vindecăm Babilonul, dar nu s-a vindecat” (Ier. 51:9) – afirmă Ieremia în profeția lui, făcând, probabil, referire la faptul că toate aceste profeții au fost citite în Babilon, în nădejdea vindecării lui. După ce Ieremia rostește concluzia sa asupra Babilonului – „Așa vorbește Domnul oștirilor: «Zidurile cele largi ale Babilonului vor fi surpate, și porțile lui cele înalte vor fi arse cu foc. Astfel popoarele muncesc degeaba, și Neamurile se trudesc pentru foc!»” Ier. 51:58) –, în cartea sa există o precizare referitoare la citirea acestor profeții chiar în Babilon:

⁵⁹Iată porunca, dată de proorocul Ieremia, lui Seraia, fiul lui Neriia, fiul lui Mahseia, când s-a dus la Babilon cu Zedechia, împăratul lui Iuda, în al patrulea an al domniei lui Zedechia. Seraia era cel mai mare cămăraș. ⁶⁰Ieremia a scris într-o carte toate nenorocirile, cari aveau să vină asupra Babilonului, toate cuvintele acestea scrise asupra Babilonului. ⁶¹Ieremia a zis lui Seraia: „Când vei ajunge la Babilon, vezi să citești toate cuvintele acestea, ⁶²și să zici: „Doamne, Tu ai spus că locul acesta are să fie nimicit, și că n-are să mai fie locuit nici de oameni nici de dobitoace, ci are să ajungă un pustiu pentru totdeauna”. ⁶³Și când vei isprăvi citirea cărții acesteia, să legi de ea o piatră, și s-o arunci în Eufrat, ⁶⁴și să zici: „Așa va fi înecat Babilonul, și nu se va mai ridica din nenorocirile, pe cari le voi aduce asupra lui; vor cădea sleiți de puteri” (Ier. 51:59-64).

Toate acestea s-au întâmplat cu vreo șapte ani înainte de căderea Ierusalimului și cu vreo patruzeci și cinci de ani înainte de căderea Babilonului. Pe acest fundal, evenimentele relatate în cartea *Daniel* au menirea să ne ajute să vedem justetea verdictului pe care Dumnezeu l-a dat împotriva acestei țări. Dar acum să ne reîntoarcem în textul din *Daniel*:

¹Împăratul Nebucadnețar a făcut un chip de aur, înalt de șase zeci de coți și lat de șase coți. L-a ridicat în valea Dura, în ținutul Babilonului. ²Împăratul Nebucadnețar a poruncit să cheme pe dregători, pe îngrijitori și pe cârmuitori, pe judecătorii cei mari, pe vistiernici, pe legiuitori, pe judecători, și pe toate căpeteniile ținuturilor, ca să vină la sfințirea chipului, pe care-l înălțase împăratul Nebucadnețar. ³Atunci dregătorii,

îngrijitorii și cârmuitorii, judecătorii cei mari, vistiernicii, legiuitorii, judecătorii, și toate căpeteniile ținuturilor, s-au strâns la sfințirea chipului pe care-l înălțase împăratul Nebucadnețar. S-au așezat înaintea chipului pe care-l înălțase Nebucadnețar. ⁴Iar un crainic a strigat cu glas tare: „Iată ce vi se poruncește, popoare, neamuri, oameni de toate limbile! ⁵În clipa când veți auzi sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, cimpoiului, și a tot felul de instrumente de muzică, să vă aruncați cu fața la pământ, și să vă închinați chipului de aur, pe care l-a înălțat împăratul Nebucadnețar. ⁶Oricine nu se va arunca cu fața la pământ și nu se va închina, va fi aruncat chiar în clipa aceea în mijlocul unui cuptor aprins.” ⁷De aceea, în clipa când au auzit toate popoarele sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, și a tot felul de instrumente de muzică, toate popoarele, neamurile, oamenii de toate limbile s-au aruncat cu fața la pământ și s-au închinat chipului de aur pe care-l înălțase împăratul Nebucadnețar (Dan. 3:1-7).

Capitolul 2 s-a încheiat cu un moment de închinare asemănător cu acela poruncit de împărat în valea Dura, dar acolo închinătorul a fost însuși Nebucadnețar: „Atunci împăratul a căzut cu fața la pământ și s-a închinat înaintea lui Daniel și a poruncit să i se aducă jertfe de mâncare și miresme” (2:46). Acum, cei care trebuiau să cadă cu fața la pământ înaintea chipului ridicat de împărat erau dregătorii, îngrijitorii și cârmuitorii, judecătorii cei mari, vistiernicii, legiuitorii, judecătorii și toate căpeteniile ținuturilor. Porunca împăratului era clară, iar pedeapsa, de temut: „Iată ce vi se poruncește, popoare, neamuri, oameni de toate limbile! În clipa când veți auzi sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, cimpoiului, și a tot felul de instrumente de muzică, să vă aruncați cu fața la pământ, și să vă închinați chipului de aur, pe care l-a înălțat împăratul Nebucadnețar. Oricine nu se va arunca cu fața la pământ și nu se va închina, va fi aruncat chiar în clipa aceea în mijlocul unui cuptor aprins” (3:4-6). Porunca viza popoare, neamuri și oameni de toate limbile, printre care se aflau și aceia din Israel care fuseseră puși în slujba împăratului. Având în vedere prezența oamenilor din orice popor, de orice limbă, de orice neam, s-ar putea ca Nebucadnețar să fi plăsmuit chipul după modelul visului său, ca simbol al hegemoniei de care Babilonul se bucura în lumea de atunci. Se prea poate însă ca acel chip să-l fi reprezentat pe împărat ca trimisul special al dumnezeilor săi sau ca pe unul dintre dumnezeii săi.⁵⁰ Când a ridicat chipul, împăratul nu a reproduș întocmai ceea ce visase, poate tocmai pentru că ar fi dorit ca tot ceea ce clădise el să fie aur curat, neamestecat cu materialele inferioare pe care le văzuse în vis. El ar fi vrut ca imperiul pe care și-l clădise să dăinuiască în veci. La urma urmelor, oare nu Domnul Dumnezeu îi dăduse în mâini „ori unde locuiesc ei, pe copiii oamenilor, fiarele câmpului și păsările cerului” (2:38) și îl făcuse stăpân peste toate acestea? Poate că, în gândirea sa idolatră, i s-a părut că el lucra în cadrul pe care i-l descoperise însuși Dumnezeu. Singura problemă era că el fura slava și închinarea care se cuveneau doar Domnului, lucru

⁵⁰După cum am văzut, citându-l pe Hypolit, Edward Young precizează că „atunci când Daniel a afirmat că împăratul este capul de aur al chipului văzut de acesta în vis, Nebucadnețar s-a îngâmfat și a decis să ridice chipul din valea Dura. Astfel, chipul îl reprezenta pe Nebucadnețar zeificat” (vezi Edward Young, *op.cit.*, p. 84).

pe care Daniel i l-a explicat cât se poate de clar atunci când i-a tâlcuit visul: „Este în ceruri un Dumnezeu, care descopere tainele și care face cunoscut împăratului ce se va întâmpla în vremurile de pe urmă” (2:28), iar apoi a continuat: „Dacă mi s-a descoperit taina aceasta, nu înseamnă că este în mine o înțelepciune mai mare decât a tuturor celor vii, ci pentru ca să se dea împăratului tâlcuirea ei și să afli ce-ți dorește inima să știi” (2:30). Din modul în care a răspuns împăratul – „Atunci împăratul a căzut cu fața la pământ și s-a închinat înaintea lui Daniel și a poruncit să i se aducă jertfe de mâncare și miresme” (2:46) –, se pare că nu a înțeles tot ceea ce i-a spus Daniel sau nu a știut cum să reacționeze la ceea ce a priceput. Din evenimentele capitoului 3, reiese clar faptul că împăratul încă nu învățase că toată cinstea slava și măreția se cuvin date lui Dumnezeu și numai Lui.

3:8-18 Refuzul celor trei de a se închina chipului

Ca să înțelegem cum de au ajuns cei trei tovarăși ai lui Daniel în mijlocul celor aflați în fața chipului din valea Dura, trebuie să ne întoarcem la evenimentele din capitolul precedent. Ultimul verset al capitolului 2 relatează faptul că, la cererea lui Daniel, Șadrac, Meșac și Abed-Nego fuseseră înălțați în dregătorie peste ținutul Babilonului de către însuși Nebucadnețar: „Daniel a rugat pe împărat să dea grija trebilor ținutului Babilonului în mâna lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego” (2:49). Așa se face că sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, cimpoiului și a tot felul de instrumente de muzică i-a prins pe cei trei printre cei aduși prin poruncă în valea Dura. Nu ni se relatează nimic despre Daniel și poziția lui în mijlocul acestor evenimente. Textul ne spune doar că cei trei au fost pârâți de haldei că nu se închinaseră chipului, după porunca împăratului:

⁸Cu prilejul acesta, și în aceeași vreme, câțiva Haldei s-au apropiat și au pârât pe Iudei.

⁹Ei au luat cuvântul și au zis împăratului Nebucadnețar: „Să trăiești vecinic, împărate!

¹⁰Ai dat o poruncă, după care toți cei ce vor auzi sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, cimpoiului și a tot felul de instrumente de muzică, vor trebui să se arunce cu fața la pământ, și să se închine chipului de aur; ¹¹și după care, oricine nu se va arunca cu fața la pământ, și nu se va închina, va fi aruncat în mijlocul unui cuptor aprins. ¹²Dar, sunt niște Iudei, cărora le-ai dat în grijă trebile ținutului Babilonului, și anume Șadrac, Meșac și Abed-Nego, oameni cari nu țin seama deloc de tine, împărate. Ei nu slujesc dumnezeilor tăi, și nu se închină chipului de aur pe care l-ai înălțat tu” (Dan. 3:8-12, s.n.).

Acuzarea era cât se poate de gravă, ea fiind o interpretare malițioasă a gestului celor trei. Ceea ce pârâșii au văzut a fost doar ultima parte a acuzației lor: „Nu se închină chipului de aur pe care l-ai înălțat tu” (12). Răutatea lor reiese din modul în care își construiesc capul de acuzare: „Nu țin seama deloc de tine, împărate. Ei nu slujesc dumnezeilor tăi” (12). Afirmatiile haldeilor pot fi interpretate și în lumina semnificației evenimentului din acea zi. Iar în acest caz, se pare că întregul ritual era încărcat cu profunde conotații religioase, având în vedere faptul că acel chip de aur îl reprezenta atât pe împărat, cât și pe una dintre divinitățile Babilonului. Probabil că un astfel de raționament l-a îndreptățit pe Hypolit să afirme că acel chip

il reprezenta pe Nebucadnețar zeificat. Însă, cuvintele haldeilor pot fi dezbrăcate de conotația religioasă. A nu ține cont de împărat putea să însemne, pur și simplu, o sfidare a poruncii lui, iar nu o nerecunoaștere a divinității sale. Cuvintele lui Nebucadnețar par să dea câștig de cauză acestei interpretări. „Atunci Nebucadnețar, mâniat și plin de urgie, a dat poruncă să aducă pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego. Și oamenii aceștia au fost aduși îndată înaintea împăratului. ¹⁴Nebucadnețar a luat cuvântul, și le-a zis: «Înadins oare, Șadrac, Meșac și Abed-Nego, nu slujiți voi dumnezeilor mei, și nu vă închinați chipului de aur, pe care l-am înălțat?»» (13-14, s.n.) După cum reiese din cuvintele împăratului, Nebucadnețar nu se consideră reprezentat de chipul pe care-l înălțase. Cu alte cuvinte, chipul fusese înălțat și în cinstea dumnezeilor lui. Dar chiar și așa, acuzarea la adresa celor trei rămâne nespus de gravă și este subliniată tocmai prin pedeapsa aspră care însoțise porunca. Faptul că împăratul mai încearcă să dea o șansă celor trei dovedește că el și-a adus aminte, probabil, că ei fuseseră puși în slujbă tocmai cu ocazia cu care s-a născut ideea acestui chip în mintea lui. Îi părea parcă rău de faptul că trebuie să-i omoare pe prietenii lui Daniel și încearcă să le ofere o nouă șansă: „Acum fiți gata, și în clipa când veți auzi sunetul trâmbiței, cavalului, chitarei, alăutei, psaltirii, cimpoiului și a tot felul de instrumente, să vă aruncați cu fața la pământ, și să vă închinați chipului pe care l-am făcut; dacă nu vă veți închina lui, veți fi aruncați pe dată în mijlocul unui cuptor aprins” (15). Întrebarea cu care își încheia oferta – „Și care este dumnezeul acela, care vă va scoate din mâna mea?” (15) – sugerează și faptul că s-ar putea să fi trecut destul de mult timp între evenimentele relatate în capitolele 2 și 3. Nebucadnețar uitase ceea ce a spus despre Dumnezeu lui Daniel – „Cu adevărat, Dumnezeuul vostru este Dumnezeuul dumnezeilor și Domnul împăraților” (2:47). De asemenea, s-ar putea ca – așa cum sugerează unii dintre exegeți –, evenimentul având loc după dărâmarea Ierusalimului și a Templului, Nebucadnețar să-și fi schimbat părerea pe care o exprimase în fața lui Daniel. În ultimă instanță, oare căderea Ierusalimului și dărâmarea Templului, precum și vasele de aur și de argint aflate în templele dumnezeilor săi nu dovedeau tocmai neputința lui Yahweh și puterea sa și a dumnezeilor săi? Împăratului nu-i rămânea decât să stea față în față cu acest Dumnezeu. Iar întâlnirea a început chiar din clipa în care cei trei și-au deschis gura ca să-i răspundă:

¹⁶Șadrac, Meșac și Abed-Nego au răspuns împăratului Nebucadnețar: „Noi nu avem nevoie să-ți răspundem la cele de mai sus. ¹⁷Iată, Dumnezeuul nostru, căruia îi slujim, poate să ne scoată din cuptorul aprins, și ne va scoate din mâna ta, împărate. ¹⁸Și chiar de nu ne va scoate, să știi, împărate, că nu vom sluji dumnezeilor tăi, și nici nu ne vom închina chipului de aur, pe care l-ai înălțat” (Dan. 3:16-18).

Curajul celor trei l-a întăritat pe împărat și, dată fiind situația de față, Nebucadnețar nici nu ar fi putut reacționa altfel, fără să se discrediteze în fața supușilor săi. Pentru Nebucadnețar, puterea smeririi urma să vină mai târziu și doar cu prețul imens al nebuleniei lui.

3:19-23 Cei trei aruncați în cuptorul cu foc

¹⁹La auzul acestor cuvinte, Nebucadnețar s-a umplut de mânie, și și-a schimbat fața, întorcându-și privirile împotriva lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego. A luat din nou cuvântul, și a poruncit să încălzească de șapte ori mai mult cuptorul, de cum se cădea să-l încălzească. ²⁰Apoi a poruncit unora din cei mai voinici ostași din oștirea lui să lege pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego, și să-i arunce în cuptorul aprins. ²¹Oamenii aceștia au fost legați cu izmenele, cămășile, mantalele și celelalte haine ale lor, și aruncați în mijlocul cuptorului aprins. ²²Fiindcă porunca împăratului era aspră și cuptorul era neobișnuit de încălzit, flacăra a ucis pe toți oamenii, cari aruncaseră în el pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego. ²³Dar acești trei oameni: Șadrac, Meșac și Abed-Nego, au căzut legați în mijlocul cuptorului aprins (Dan. 3:19-23).

Pedeapsa prin ardere este pomenită și de către Ieremia (vezi 29:22), ceea ce înseamnă că lucrul acesta se practica în mod curent în Babilon. Dar cu această ocazie, s-a întâmplat ceva neobișnuit cu împăratul. Conform celor relatate de Daniel, el avusese o experiență anterioară, o întâlnire cu Dumnezeu lui Daniel, care era și Dumnezeu celor trei. Faptul că a dat poruncă să se încălzească cuptorul de șapte ori mai mult decât se făcea în mod obișnuit ne lasă să presupunem că Nebucadnețar încerca în mod conștient să-L provoace pe Dumnezeu celor trei să-Și dovedească existența și puterea. În timp ce toți dumnezeii popoarelor din jur, incluzându-i pe toți dumnezeii Babilonului, erau reprezentați prin chipuri văzute, asemenea chipului din valea Dura, Dumnezeul lui Daniel și al tovarășilor lui era un Dumnezeu nevăzut. Armatele lui Nebucadnețar intraseră în Templul de la Ierusalim, în Sfânta Sfintelor, considerată de iudei a fi locașul Dumnezeului lor, locul scaunului Lui de domnie, dar nu găsiseră niciun Dumnezeu acolo. Să fi existat oare cu adevărat acest Dumnezeu al lui Israel, să fi avut El oare puterea pe care pretindeau Daniel și tovarășii lui că o are? Acum era momentul ca împăratul să facă lumină în privința tuturor acestor întrebări. Dacă dogoarea cuptorului încălzit de șapte ori mai mult a ucis până și pe voinicii care i-au aruncat în flăcări pe cei trei, ce șanse ar mai fi avut cei trei? Or, tocmai aceasta era miza lui Nebucadnețar.

3:24-27 Minunea

Nici nu au căzut bine cei trei în cuptor, că împăratul a și sărit în picioare surprins de cele văzute, ceea ce dovedește faptul că tot ceea ce se întâmpla era un test premeditat pentru limpezirea propriilor lui nedumeriri legate de Dumnezeul celor trei:

²⁴Atunci împăratul Nebucadnețar s-a înspăimântat, și s-a sculat repede. A luat cuvântul, și a zis sfinților săi: „N-am aruncat noi în mijlocul focului trei oameni legați?” Ei au răspuns împăratului: „Negreșit, împărate!” ²⁵El a luat iarși cuvântul și a zis: „Ei bine, eu văd patru oameni umblând slobozi în mijlocul focului, și nevătămați; și chipul celui de al patrulea seamănă cu al unui fiu de dumnezei!” (Dan. 3:24-25).

Nu se știe dacă și cei din jur au văzut ceea ce a remarcat Nebucadnețar: pe cea de-a patra persoană, care semăna cu un fiu de dumnezei, umblând alături de ceilalți trei în mijlocul flăcărilor. Este însă evident faptul că Dumnezeu încerca să-i vorbească și de data aceasta împăratului, așa cum o făcuse și cu ocazia viselor din capitolul precedent, vise care îi tulburaseră somnul și sufletul:

²⁶Apoi, Nebucadnețar s-a apropiat de gura cuptorului aprins, și, luând cuvântul, a zis: „Șadrac, Meșac și Abed-Nego, slujitorii Dumnezeului celui Prea Înalt, ieșiți afară și veniți încoace!” Și Șadrac, Meșac și Abed-Nego au ieșit din mijlocul focului. ²⁷Dregătorii, îngrijitorii, cârmuitorii, și sfinții împăratului s-au strâns și au văzut că focul nu avusese nici o putere asupra trupului acestor oameni, că nici perii capului lor nu se părăiseră, hainele le rămăseseră neschimbate, și nici măcar miros de foc nu se prinsese de ei (Dan. 3:24-27).

Minunea era evidentă. Iar Nebucadnețar s-a văzut prins la colț de însuși gestul său și de cuvintele pe care le-a rostit: „Și care este dumnezeul acela care vă va scoate din mâna mea?” (3:15) În clipa aceea, Nebucadnețar stătea față în față cu acest Dumnezeu, care a binevoit să Se materializeze în cea de-a patra persoană din mijlocul flăcărilor și care a dispărut în clipa în care cei trei au ieșit din mijlocul lor. Iar chipul care stătea înălțat în fața lui și a slujitorilor lui spre închinare era de acum un afront adus acestui Dumnezeu adevărat. Cu toate acestea, înălțarea chipului fusese ideea lui, iar împăratul nu putea să treacă pur și simplu cu vederea conflictul evident care s-a stârnit în urma intervenției lui Dumnezeu. Iar faptul că minunea s-a întâmplat în fața atâtor martori îi conferea o forță cu atât mai mare. Nu numai Nebucadnețar, ci și „dregătorii, îngrijitorii, cârmuitorii, și sfinții împăratului s-au strâns și au văzut că focul nu avusese nici o putere asupra trupului acestor oameni, că nici perii capului lor nu se părăiseră, hainele le rămăseseră neschimbate, și nici măcar miros de foc nu se prinsese de ei” (27). Oare ce va face Nebucadnețar? Recunoașterea prezenței și intervenției Domnului Dumnezeu ar fi însemnat în mod implicit și recunoașterea nebuliei lui de a ridica chipul de aur și de a pretinde ca întreaga lui împărăție să i se închine. Cei trei îl confruntaseră în auzul tuturor: „Șadrac, Meșac și Abed-Nego au răspuns împăratului Nebucadnețar: «Noi nu avem nevoie să-ți răspundem la cele de mai sus. Iată, Dumnezeul nostru, căruia îi slujim, poate să ne scoată din cuptorul aprins, și ne va scoate din mâna ta, împărate. Și chiar de nu ne va scoate, să știi, împărate, că nu vom sluji dumnezeilor tăi, și nici nu ne vom închina chipului de aur, pe care l-ai înălțat»” (3:16-18). Lucrul acesta nu putea fi trecut pur și simplu cu vederea. Dar minunea care avusese loc dădea câștig de cauză celor trei. Pentru moment, ei erau cei care domneau în Babilon, ceea ce ar fi fost greu de suportat de către orice potentat.

3:28-30 Răspunsul lui Nebucadnețar

Textul ne spune că Nebucadnețar a știut să răspundă pe măsura situației pe care o trăia. Porunca privind încălzirea cuptorului de șapte ori mai mult fusese, în ultimă instanță, dată de el. El avusese nevoie să știe dacă Dumnezeul lui Daniel și al

tovarășilor lui era adevăratul Dumnezeu sau nu. Dar faptul că el nu s-a rușinat să recunoască suveranitatea lui Dumnezeu atunci când Acesta i-a dat dovezile așteptate spune multe despre Nebucadnețar. Nu la întâmplare, în capitolul șapte, prima dintre fiare – care îl reprezintă, probabil, pe Nebucadnețar și împărăția acestuia – se scoală în picioare ca un om și i se dă o inimă de om (vezi 7:4). Ceea ce îi îndobitocțește pe oameni este mândria care-i face să-L respingă pe Dumnezeu, în pofida dovezilor pe care El li le oferă. „Fiindcă măcar că au cunoscut pe Dumnezeu – spune Pavel în *Romani*, făcând o retrospectivă asupra istoriei umane –, nu L-au proslăvit ca Dumnezeu, nici nu I-au mulțumit; ci s-au dat la gândiri deșarte, și inima lor fără pricepere s-a întunecat” (Rom 1:21) și, fălindu-se că sunt înțelepți, au înnebunit.

În capitolul 1, cei patru tineri sunt pe punctul de a primi slava și cinstea, deoarece împăratul i-a găsit de zece ori mai destoinici decât pe toți ceilalți înțelepți ai Babilonului. Lucrurile ar fi putut să curgă liniștit în această direcție, dacă Daniel și tovarășii lui nu ar fi ales să întoarcă reflectoarele de pe ei pe Dumnezeu lor, ca împăratul să-L proslăvească pe El, iar nu pe ei. La sfârșitul capitolului 2, deși împăratul recunoaște supremația Dumnezeului lui Daniel între ceilalți dumnezei – „Cu adevărat Dumnezeul vostru este Dumnezeul dumnezeilor și Domnul împăraților” (2:47) –, el cade totuși cu fața la pământ *înaintea lui Daniel* și poruncește să i se aducă acestuia jertfe și miresme. Însă, la sfârșitul capitolului 3, închinarea este îndreptată spre Dumnezeu, nu înspre cei trei, cu toate că și aceștia sunt înălțați în cinste de către împărat: „Nebucadnețar a luat cuvântul, și a zis: *«Binecuvântat să fie Dumnezeul lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego, care a trimis pe îngerul Său și a izbăvit pe slujitorii Săi cari s-au încrezut în El, au călcat porunca împăratului și și-au dat mai degrabă trupurile lor decât să slujească și să se închine altui dumnezeu decât Dumnezeului lor»*” (28, s.n.).

Nebucadnețar realizează că credincioșia cu orice preț este singura normă de conduită care dovedește credința unui închinător. Tocmai de aceea, cuvintele împăratului subliniază ceea ce li se cere acelora care se pretind a fi slujitorii Dumnezeului celui Viu. Împăratul însuși pare să admire faptul că Șadrac, Meșac și Abed-Nego au preferat mai degrabă să calce porunca sa, riscând chiar ca trupurile să le fie arse, decât să se închine unui alt dumnezeu. Implicațiile unei astfel de credințe nu se lasă așteptate prea mult. Pe de o parte, oamenii din orice popor, de orice limbă, de orice neam sunt chemați să-și refocalizeze închinarea, să întoarcă spatele chipului de aur din valea Dura și să se închine Dumnezeului lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego: „Iată acum porunca pe care o dau: orice om, din orice popor, neam sau limbă ar fi, care va vorbi rău de Dumnezeul lui Șadrac, Meșac și Abed-Nego, va fi făcut bucăți, și casa lui va fi prefăcută într-un morman de murdărie, pentru că nu este nici un alt dumnezeu, care să poată izbăvi ca El” (29). Pe de altă parte, cei trei sunt ridicați la mare cinste în ținuturile Babilonului: „După aceea, împăratul a înălțat pe Șadrac, Meșac și Abed-Nego la mare cinste, în ținutul Babilonului” (30).

Concluzii: Domnul Însuși Se arată prin aceia care-L iubesc cu întreaga lor ființă

David Gooding numește examenul pe care cei trei tineri au trebuit să-l treacă în fața cuptorului aprins drept „testul valorilor ultime”.⁵¹ Valorile noastre ultime se aleg pe măsură ce pe celălalt taler al cântarului crește prețul care se cere plătit pentru a ne păstra convingerile. În ultimă instanță, întrebarea este: ce anume dăm pe ce? Atunci când cei trei tineri au ales să renunțe la viață ca să poată păstra relația lor cu Dumnezeu, au dovedit că-L iubesc pe Domnul, Dumnezeul lor, cu toată inima, cu tot cugetul și cu toată puterea lor, au dovedit că *Marele Șema*⁵² învățat în copilărie era scris pe tablele inimilor lor și devenise o valoare ultimă, care trebuia păstrată chiar cu prețul vieții.

Dar atunci când cineva este gata să facă din relația lui cu Dumnezeu valoarea ultimă a vieții lui, Domnul Dumnezeu nu-l va lăsa de rușine, ci va apărea sub forma unuia care seamănă cu un fiu de Dumnezeu, chiar și în mijlocul flăcărilor, fie pentru a-l ajuta pe cel ce L-a ales ca să treacă dincolo, în Împărăția veșnică a lui Dumnezeu, fie pentru a-l proteja ca minunea să rămână o mărturie pentru Nebucadnețar și mai-marii lui. Atât una, cât și cealaltă reprezintă dovada prezenței lui Dumnezeu.

În primele secole de creștinism, nu puțini dintre sfinții care au ales să păstreze chiar cu prețul vieții relația lor cu Dumnezeu au urcat spre El prin flăcările rugurilor aprinse sau risipindu-și trupurile pe arenele cu animale sălbatice. Dar ceea ce i-a intrigat pe călăii lor a fost aceeași prezență divină – ca prezența din cuptorul aprins care l-a surprins pe Nebucadnețar –, care îi transforma în îngeri pe acești martiri. Iată, de pildă, ce scrie Ignățiu⁵³ romanilor, în timp ce era pe drum spre a fi martirizat în Roma:

⁵¹ David. W. Gooding, *Daniel, Civil Servant and Saint*, Coventry, Myrtlefield Trust, Belfast, July 1992, p. 89-99.

⁵² „Marele Șema” este textul din Deuteronom 6:4-9, pe care fiecare copil iudeu trebuia să-l învețe foarte devreme în viață și din care trebuia să facă apoi mărturisirea de credință a vieții lui și valoare ultimă în cadrul convingerilor lui.

⁵³ „După cum devenim conștienți de existența unui meteorit doar după ce, călătorind în tăcere prin spațiu nenumărate milioane de mile, se aprinde pentru un moment în atmosfera Pământului, înainte de a muri într-o ploaie de foc, tot așa este și cu Ignățiu, episcopul Antiohiei din Siria. Îl întâlnim pentru prima și singura dată doar pentru câteva săptămâni, imediat înainte de moartea sa ca martir în Roma, devreme, în secolul al doilea. Dar în intervalul acelor câteva săptămâni, el a scris, ca pe o «ultimă dorință și testament», șapte scrisori de foarte mare interes din pricina luminii unice pe care o aruncă asupra istoriei bisericii din vremea aceea și din pricina a ceea ce ele revelează despre personalitatea remarcabilă a autorului lor. Dată fiind data timpurie a acestor scrisori și specificul unor idei conținute de ele, în mod deosebit cu privire la structura bisericii, *Scrisorile lui Ignățiu* au influențat gândirea teologică de mai târziu și continuă să fie un punct focal al dezbaterilor și discuțiilor teologice privind originile bisericii primare” (J. B. Lightfoot and J. R. Harmer, (tr.), *The Apostolic Fathers*, Leicestershire, Apollos, ed. a 2-a, 1989, p. 79.

Ignațiu, care este numit de asemenea și Theoforus, către biserica care a găsit har în maiestatea Tatălui celui Preaînalt și în Isus Hristos, singurul Său Fiu, preaiubit și luminat prin voia Aceluia care a voit toate lucrurile ce există (...) Din moment ce, în urma rugăciunii ridicate spre Dumnezeu, am reușit să vă văd fețele voastre pline de evlavie, am primit mai mult decât aș fi îndrăznit să cer. Căci n-am nădăjduit altceva decât, în lanțuri fiind pentru Isus Hristos, să vă salut și să-mi continui drumul spre țință, dacă este voia Lui pentru mine și dacă sunt socotit vrednic ca să ajung la ea. Căci începutul este promițător, cu condiția să ajung la harul de a-mi primi soarta, fără ca cineva să interfereze cu ea. Căci mi-e teamă de dragostea voastră, în sensul că ar putea să-mi facă rău, căci este ușor pentru voi să faceți ceea ce doriți, dar este greu pentru mine să ajung la Dumnezeu, afară de cazul în care mă veți lăsa. Pentru că nu doresc ca voi să plăceți oamenilor, ci să plăceți lui Dumnezeu, după cum și faceți. Niciodată nu voi mai avea o ocazie ca aceasta să ajung la Dumnezeu, și nici vouă – dacă rămâneți în tăcere – nu vi se va putea acredita o mai mare realizare. Căci dacă veți tăcea⁵⁴ și dacă mă veți lăsa singur, eu voi fi un Cuvânt al lui Dumnezeu, dar dacă îmi veți iubi trupul, atunci nu voi putea fi decât un simplu glas. Faceți-mi bucuria de a mă lăsa să fiu turnat ca o jertfă lui Dumnezeu, atâta timp cât mai există un altar pregătit, astfel încât, în iubire, voi să alcătuiți un cor și să cântați Tatălui în Isus Hristos, pentru că Dumnezeu l-a judecat pe episcopul din Siria vrednic să fie găsit în vest, după ce l-a chemat din est. Este bine să apun din lume pentru Dumnezeu, astfel încât să răsar pentru El.⁵⁵

Pentru Ignațiu, martirajul era un „apus” în lume ca să se poată bucura de un „răsărit” alături de Dumnezeu. Pe cine nu ar lăsa complet dezarmat o asemenea atitudine? Dar cine ar putea merge la moarte atât de senin, dacă nu ar fi convins de valoarea ultimă a lucrurilor la care ține cu prețul vieții?

⁵⁴ Adică dacă nu veți pune o vorbă bună pentru mine, încercând să opriți martirajul meu.

⁵⁵ J. B. Lightfoot and J. R. Harmer, *op. cit.*, p. 100-101 (tr. aut.).